

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1814/2023
29.05.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АД „Лепенски вир“ Пећинци, МБ 07265808, чији је пуномоћник Наталија Башић, адвокат у ..., против тужене Република Србија – Министарство финансија, Пореска управа Београд, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради чинидбе и неоснованог обогаћења, вредност предмета спора 66.574.816,93 динара, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 2Пж 718/23 (очигледном омашком написано: „718/22“) од 11.05.2023. године, у седници већа одржаној 29.05.2025. године донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог којим побија решење садржано у пресуди Привредног апелационог суда 2Пж 718/23 (очигледном омашком написано: „718/22“) од 11.05.2023. године у I ставу изреке, којим је потврђено решење о одбијању приговора правноснажно пресуђене ствари садржано у I ставу изреке пресуде Привредног суда у Београду 8П 759/2016 од 30.11.2022. године.

УСВАЈА СЕ ревизија, **УКИДА СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 2Пж 718/23 од 11.05.2023. године (очигледном омашком написано: „718/22“) у III ставу изреке у делу којим је преиначена пресуда Привредног суда у Београду 8П 759/2016 од 30.11.2022. године и обавезана тужена Република Србија, Министарство финансија, Пореска управа Београд да из евиденције пореског дуга за тужиоца АД „Лепенски вир“ Пећинци као пореског обвезника избрише евидентиран доспео, а неплаћен порески дуг на основу ненамирених јавних прихода из 2003. године у износу од 15.757.464,44 динара, који са обрачунатом каматом на дан 23.10.2008. године износи 56.737.507,12 динара и обавезана тужена да тужиоцу плати износ од 17.133.366,01 динара са законском затезном каматом од 12.09.2012. године до исплате, и предмет се у том делу враћа Привредном апелационом суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 8П 759/2016 дана 30.11.2022. године којом је у I ставу изреке одбио приговор правноснажно пресуђене ствари; у II ставу

изреке одбио тужбени захтев у делу у ком је тужилац тражио да суд обавезе тужену да из евиденције пореског дуга за тужиоца као пореског обвезника избрише евидентиран доспео, а неплаћен порески дуг на основу ненамирених јавних прихода из 2003. године у износу од 15.757.464,44 динара, који са обрачунатом каматом на дан 23.10.2008. године, износи 56.737.507,12 динара; у III (очигледном омашком написано: „II“) ставу изреке одбио тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да тужиоцу исплати износ од 44.501.328,43 динара, са законском затезном каматом од 10.02.2016. године до исплате; у IV (очигледном омашком написано: „III“) ставу изреке, одбио тужбени захтев тужиоца у делу у којем је тражио да се тужена обавезе да тужиоцу исплати износ од 2.073.498,50 динара, са законском затезном каматом на износ од 74.778,00 динара почев од 18.05.2005. године до исплате, на износ од 150.637,50 динара почев од 18.05.2005. године до исплате, на износ од 241.000,00 динара почев од 18.05.2015. године до исплате, на износ од 49.000,00 динара почев од 18.05.2015. године до исплате, на износ од 633.750,00 динара почев од 28.09.2005. године до исплате, на износ од 924.333,00 динара почев од 28.09.2005. године до исплате, и у делу у ком је тражио исплату износа од 20.000.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 12.02.2015. године до исплате и у V (очигледном омашком написано: „IV“) ставу изреке обавезао тужиоца да туженом исплати износ од 37.500,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Привредни апелациони суд је пресудом 2Пж 718/23 (очигледном омашком написано: „718/22“) од 11.05.2023. године, одлучујући о жалбама тужиоца и туженог, у I ставу изреке одбио жалбу туженог као неосновану и потврдио пресуду Привредног суда у Београду П 759/2016 од 30.11.2022. године у ставу I изреке; у ставу II изреке делимично одбио жалбу тужиоца, као неосновану, потврдио пресуду Привредног суда у Београду П 759/2016 од 30.11.2022. године у делу става IV изреке (погрешно означен као став III) којим је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да му тужени исплати износ од 2.073.498,50 динара са законском затезном каматом на износ од 74.778,00 динара почев од 18.05.2005. године до исплате, на износ од 150.637,50 динара почев од 18.05.2005. године до исплате, на износ од 241.000,00 динара почев од 18.05.2015. године до исплате, на износ од 49.000,00 динара почев од 18.05.2015. године до исплате, на износ од 633.750,00 динара почев од 28.09.2005. године до исплате и на износ од 924.333,00 динара почев од 28.09.2005. године до исплате; у III ставу изреке преиначио пресуду Привредног суда у Београду П 759/2016 од 30.11.2022. године у ставовима II и III (погрешно означен као став II) тако што је обавезао туженог да из евиденције пореског дуга за тужиоца као пореског обвезника избрише евидентиран доспео, а неплаћен порески дуг на основу ненамирених јавних прихода из 2003. године, у износу од 15.757.464,44 динара, који са обрачунатом каматом на дан 23.10.2008. године износи 56.737.507,12 динара и обавезао тужену да тужиоцу плати износ од 17.133.366,00 динара, са законском затезном каматом од 12.09.2012. године до исплате; у IV изреке укинуо пресуду Привредног суда у Београду П 759/2016 од 30.11.2022. године у ставу IV (погрешно означеном као став III) у делу којим је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да му тужени плати износ од 20.000.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 12.02.2015. године до исплате и у ставу V (погрешно означен као став IV) и у том делу предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, у I и III ставу изреке, тужена је изјавила благовремену ревизију, којом пресуду у наведеном делу

побија због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију тужене.

Ревизија није дозвољена у делу у којем се побија решење садржано у другостепеној пресуди у I ставу изреке, којим је одбијена жалба туженог и потврђено решење садржано у пресуди Привредног суда у Београду П 759/2016 од 30.11.2022. године у ставу I изреке, којим је одбијен приговор правноснажно пресуђене ствари. Решење којим је одбијен приговор пресуђене ствари не спада у решења из одредаба члана 420. Закона о парничном поступку, против којих је ревизија дозвољена. У том делу је ревизија туженог одбачена као недозвољена, по одредбама члана 410. став 2. тачка 5. и члана 413. у вези 420. став 6. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023 – др. закон) и закључио да је ревизија основана у делу у ком се побија правноснажна пресуда донета у другом степену, у III ставу изреке, у ком је преиначена првостепена пресуда и одлучено о тужбеним захтевима тужиоца, у ком делу је ревизија дозвољена.

Према разлозима побијане пресуде, пред првостепеним судом утврђено је да је тужилац у периоду од 26.03.2003. године до 31.12.2003. године издао налоге за плаћање пореске обавезе у износу од 15.757.464,44 динара, преко „Борске банке“ АД Бор, и платио на рачун банке наведени износ обрачунате пореске обавезе. Међутим, првостепени суд је, читањем налаза и мишљења вештака Бојане Буркић од 21.04.2017. године, утврдио да је тужилац у том периоду издао налоге „Борској банци“ АД Бор, сада у стечају, за плаћање обавеза у укупном износу од 15.757.464,44 динара од чега је тужена корисник у износу од 14.748.659,88 динара, на шта се основано указује у ревизији, (износ од 7.433.094,80 динара са текућег рачуна УТП „Лепенски вир“, а износ од 7.315.565,08 динара са текућег рачуна ООСС „Лепенски вир“) а остали корисници у укупном износу од 1.008.804,56 динара. „Борска банка“ АД Бор примљена средства од тужиоца није уплатила на рачун тужене. Тужилац је поднео захтев туженој за утврђење да је измирио пореску обавезу за 2003. годину у износу од 15.757.464,44 динара, преко „Борске банке“ АД Бор, који захтев је коначно одбијен, против ког решења је тужилац поднео тужбу Врховном суду Србије, који је у пресуди У 544/06 од 31.01.2008. године, заузео став да наведени захтев не представља захтев који се решава у управном поступку, већ имовинско-правни захтев из судске надлежности. Према утврђењу првостепеног суда, тужени није искњижио из својих књиговодствених евиденција задужења тужиоца за износ датих налога „Борској банци“ АД Бор у стечају у укупном износу од 14.748.659,88 динара, на име пореских задужења са стањем на дан 23.10.2008. године, које обухвата и обавезе из 2003. године. На дан 23.10.2008. године, укупан износ потраживања тужене од тужиоца је 55.987.507,05 динара, те је Министарство финансија – Пореска управа – Филијала Бор донела 17 решења 21.11.2008. године, којим је пореском обвезнику, овде тужиоцу, одредила принудну наплату пореза, по основу пореске обавезе доспеле за плаћање до 23.10.2008. године (за пореску обавезу насталу у 2003. години), увећану за 5% посебне једнократне таксе за принудну наплату. Структуру износа на који је одређена принудна наплата по свим решењима од 55.987.507,05 динара (како то наводи првостепени суд) односно 56.737.507,12 динара (како то наводи другостепени суд), чини износ од 39.789.174,60 динара главног дуга, такса од 5% у износу од 1.989.458,73 динара и камата у износу од 14.198.228,07 динара.

По тим решењима наплаћен је пленидбом средстава на рачуну тужиоца и продајом покретних ствари износ од 18.137.093,40 динара, што је тужена усмерила на измирење основног дуга и отписала је део до тада обрачунате камате за доцњу. Затим је тужилац пред привредним судом у Зајечару покренуо поступак ради утврђења да тужена нема потраживања према тужиоцу по основу пореске обавезе из 2003. године, у износу од 15.757.464,44 динара, са захтевом за враћање неосновано наплаћене пореске обавезе у износу од 18.137.093,40 динара. Правноснажном пресудом Привредног суда у Зајечару IV П 33/09 од 14.07.2009. године утврђено је да тужена нема потраживања од тужиоца по основу ненамирених јавних прихода из 2003. године у износу од 15.757.464,44 динара са обрачуном каматом до 23.10.2008. године у укупном износу од 56.737.507,12 динара. Пресудом Привредног суда у Зајечару IV П 135/2010 од 16.02.2010. године, је обавезана тужена да тужиоцу врати принудно наплаћени порески дуг у износу од 2.376.538,93 динара, са законском затезном каматом, док је одбијен тужбени захтев за исплату износа од 15.757.464,47 динара, са образложењем да се за тај износ тужена није неосновано обогатила, јер наведена средства „Борска банка“ АД Бор није уплатила на рачун туженој.

Врховни суд уочава да су и пресуда Привредног суда у Зајечару IV П 33/09 од 14.07.2009. године, којом је утврђено да тужена нема потраживања од тужиоца по основу ненамирених јавних прихода из 2003. године у износу од 15.757.464,44 динара са обрачуном каматом до 23.10.2008. године у укупном износу од 56.737.507,12 динара и пресуда Привредног суда у Зајечару IV П 135/2010 од 16.02.2010. године, којом је одбијен тужбени захтев за наплату износа од 15.757.464,47 динара, донете након наплате по 17 решења по којима је у периоду од 27.11.2008. године до 29.12.2008. године од тужиоца наплаћено 18.137.093,40 динара, на име обавеза тужиоца на име пореза, доприноса и затезних камата из 2003. године.

Дакле, закључак је да је међу парничним странкама правноснажно расправљено, на начин да је правноснажном пресудом одбијен тужбени захтев да тужена тужиоцу плати износ од 15.757.464,47 динара, након што је тужена по решењима о принудном извршењу од тужиоца наплатила износ од 18.137.093,40 динара у периоду од 27.11.2008. године до 29.12.2008. године, на име обавеза за порезе, доприносе и затезне камате из 2003. године. По ставу Врховног суда овакво правноснажно пресуђење односа између тужене и тужиоца за период до правноснажног пресуђења пресудом Привредног суда у Зајечару IV П 135/2010 од 16.02.2010. године, по основу пореских обавеза и затезних камата из 2003. године, обавезује парничне странке.

Пресудом Привредног суда у Зајечару П 135/2010 од 16.02.2010. године је обавезана тужена да тужиоцу врати принудно наплаћени порески дуг у износу од 2.376.538,93 динара, са законском затезном каматом. По захтеву тужиоца да своју евиденцију усагласи са утврђењем из судских одлука, решењем Министарства Финансија – Пореска управа – Експозитура Мајданпек од 11.10.2013. године је тужиоцу као пореском обвезнику умањен порески дуг за износ од 4.233.807,83 динара, по основу наведене пресуде којом је тужена обавезана да тужиоцу плати наведени главни дуг са законском затезном каматом, док је одбијено да се из евиденције избрише потраживање за које је утврђено да не постоји са разлога да туженој није наложена ниједна радња нити обавеза, што према разлозима другостепене пресуде представља разлог тужиоцу за подношење тужбе за чинидбу. Према налазу и мишљењу вештака економско-финансијске струке који је првостепени суд прихватио као тачан, потраживање тужене

према тужиоцу на дан 14.10.2016. године износи 26.808.135,70 динара, по разним основама, за период од 01.01.2003. године до 14.10.2016. године. Утврђена укупна висина пореске обавезе тужиоца према туженој на дан подношења тужбе у овој парници, 10.02.2016. године, износи 13.317.482,53 динара. Тужена у својој документацији и евиденцијама не води спорни износ од 15.757.464,44 динара из 2003. године, па се на дан 10.02.2016. године (подношења тужбе) и на дан 14.10.2016. године, не води као неизмирена пореска обавеза тужиоца у износу од 15.757.464,44 динара, већ се иста утврђује као обавеза на задати дан. Судски вештак је утврдио да на дан 10.02.2016. године и 14.10.2016. године, нема неизмирених пореских обавеза тужиоца у износу од 15.757.464,44 динара.

Надаље утврђено је да је над „Борском банком“ АД Бор отворен поступак стечаја у ком је тужилац пријавио потраживање у износу од 15.757.979,59 динара, од чега је признато потраживање од 12.911.722,24 динара, док је за преостали износ истакнут приговор компензације. Потраживање се односи на нереализоване налоге везане за плаћање јавних прихода. Како је напред наведено, првостепени суд је на основу налаза вештака утврдио да је укупан износ датих налога за плаћање „Борској банци“ 14.748.659,88 динара (за разлику од навода другостепене пресуде по којој то 15.757.464,44 динара) а са обрачунатом каматом од 29.752.667,55 динара, износи укупно 44.501.328,43 динара, на дан подношења тужбе 10.02.2016. године. Поред утврђења из налаза судског вештака да у евиденцији тужене стоји да је износ од 18.137.093,86 динара уплаћен по блокади рачуна тужиоца, судски вештак је у налазу навео да према доказима приложеним у одговору на тужбу произилази да је тужилац извршио плаћање, и поред донетих решења о принудној наплати. Вештак је констатовао да је тужилац платио туженој 17.133.366,01 динар дана 12.09.2012. године у складу са Законом о отпису камате на доспеле обавезе по основу одређених пореза и доприноса за обавезе социјалног осигурања („Службени гласник РС“ бр. 102/08), на основу које исплате је остварио право на отпис камате у износу од 14.828.557,13 динара. Према утврђењу првостепеног суда решења о принудној наплати нису послата у НБС ради наплате, већ је тужилац да би избегао принудну наплату пореза и да би остварио право на отпис камате у складу са наведеним законом у периоду од 27.11.2008. године до 29.12.2008. године, извршио исплату износа од 18.137.093,40 динара, на основу које је остварио право на отпис камате у износу од 14.828.557,13 динара. Тиме је тужена затворила потраживање на име пореза и отписала део обрачунате камате за доцњу по издатим рачунима.

Из овако утврђених чињеница, да је тужилац дао налог „Борској банци“ АД Бор за плаћање пореске обавезе у корист тужене у износу од 14.748.659,88 динара и да „Борска банка“ АД Бор није поступила по том налогу, а да је тужилац платио на рачун банке наведени износ, све у периоду од 26.03.2003. до 31.12.2003. године, првостепени суд је закључио применом одредбе члана 68. став 1. тачка 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС“ 80/02 ... 70/03) да је таквим давањем налога тужилац исплатио порески дуг у наведеном износу.

Надаље, битно је и то да је решењима пореске управе – Филијала Бор од 21.11.2008. године одређена принудна наплата пореза доспелих за плаћање до 23.10.2008. године, за овде тужиоца као пореског обвезника у укупном износу од 55.987.507,05 динара, који представља укупан евидентирани неизмирени дуг на име јавних прихода доспео до 23.10.2008. године са обрачунатом каматом, и да је од тога

главни дуг обухватио и потраживање тужиоца за 2003. годину у износу од 14.748.659,88 динара (које потраживање је тужилац према закључку првостепеног суда измирио издавањем налога за плаћање „Борској банци“ АД у корист тужене). Тужени је уплатама извршеним у периоду од 27.11.2008. године (како то утврђује првостепени суд) или и пленидбом средстава на рачуну тужиоца и продајом покретних ствари (како наводи другостепени суд), наплатио износ од 18.137.093,40 динара од тужиоца, на име пореза, доприноса и камате за 2003. годину. Након тога, пресудом од 01.03.2012. године, је тужени обавезан да тужиоцу врати принудно наплаћен порески дуг у износу од 2.376.538,93 динара са законском затезном каматом и по том основу је тужени решењем од 11.10.2013. године умањио порески дуг тужиоцу за износ од 4.233.807,83 динара. Такође, наведеном пресудом је одбијен тужбени захтев за наплату износа од туженог од 15.757.464,47 динара са образложењем да за тај износ тужена није неосновано обогатила. Битна је и чињеница да тужени у својој евиденцији не води спорни износ од 15.757.464,44 динара, као задужење тужиоцу из 2003. године. На дан подношења тужбе, евидентирано је укупно дуговање тужиоца на име пореске обавезе са каматом у износу од 12.980.539,46 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев. Како дуг за 2003. годину у износу од 15.757.464,44 динара, који са обрачунатом каматом на дан 23.10.2008. године износи 56.737.507,12 динара, на основу ненамирених јавних прихода из 2003. године, није евидентиран у пореској евиденцији, нити се води као ненамирено потраживање, а на дан подношења тужбе тужилац има евидентирано знатно мање потраживање према туженом - у износу од 12.980.539,46 динара, то је неоснован тужбени захтев да се из евиденције пореског дуга за тужиоца избрише као евидентирани а неплаћени порески дуг у наведеним износима.

Врховни суд прихвата за правилно овакво закључивање првостепеног суда.

Разлози другостепеног суда се не могу прихватити.

Другостепени суд наводи да се тужени користио редовним и ванредним правним лековима у поступку у ком је утврђено непостојање дуга, па се утврђено чињенично стање сматра тачним, и по становишту другостепеног суда то значи да је брисање из евиденције дуговања тужиоца доспело даном правноснажности одлуке којом је утврђено непостојање таквог потраживања. Ревизијски суд уочава да је предмет парничног поступка правноснажно окончаног пресудом Вишег привредног суда Пж 7573/09 од 09.12.2009. године било утврђење непостајања потраживања тужене од тужиоца из 2003. године у одређеном износу од 15.757.464,44 динара, односно са каматом обрачунатом до 23.10.2008. године у износу од 56.737.507,12 динара. Предмет тог поступка није био захтев за брисање из евиденције дуга, ма коликог, па је погрешан став другостепеног суда у овој парници да се тужени не може противити разлозима за брисање из евиденције дуга, кад је у претходно вођеном поступку утврђено само то да дуг из 2003. године не постоји у тачно одређеном износу. Врховни суд не прихвата ни разлоге другостепеног суда према којима би овај захтев био основан зато што се у тужби не тражи да се брише из евиденције дуг на дан подношења тужбе, већ на дан одређен у пресуди која представља основ захтева за чинидбу. Овакав разлог другостепеног суда не стоји већ по садржини тужбеног захтева, којим се не тражи да тужени из евиденције избрише порески дуг на дан одређен у пресуди Привредног суда у Зајечару П 135/2010 од 16.02.2010. године, нити је другостепени суд уопште

расправљао какво је стање у евиденцији туженог по питању пореског дуга тужиоца било на тај дан. Према томе, одлука другостепеног суда којим се усваја тужбени захтев и налаже туженом да из евиденције пореског дуга за тужиоца као пореског обвезника избрише евидентиран доспео, а неплаћен порески дуг на основу ненамирених јавних прихода из 2003. године у износу од 15.757.464,44 динара, који са обрачунатом каматом на дан 23.10.2008. године износи 56.737.507,12 динара, нема упориште у утврђеном чињеничном стању. Кад првостепени суд утврђује на основу налаза вештака да у евиденцији туженог нема евидентираног главног дуга тужиоца за 2003. годину у износу од 15.757.464,44 динара, то није јасно на основу које евиденције би тужени могао да поступи по захтеву за чинидбу и да брише из евиденције такав, неевидентирани дуг. Разлог другостепеног суда да, када се из евиденције избрише порески дуг од 15.757.464,44 динара за 2003. годину, онда би на било који дан након тога стање на рачуну пореског обвезника било другачије у односу на садашњу евиденцију је арбитрерно закључивање и неутемељено на стварном стању у евиденцији туженог о пореском дугу тужиоца. Првостепена пресуда стога није могла бити преиначена на начин да се обавезе тужени да из евиденције пореског дуга за тужиоца као пореског обвезника избрише као доспео а неплаћен порески дуг на основу ненамирених јавних прихода из 2003. године у износу од 15.757.464,44 динара, када се не зна да ли је икада и на који дан такав износ евидентираног неплаћеног дуга на основу ненамирених јавних прихода из 2003. године на страни тужиоца постојао. С тим у вези битно је и то да је пресуда Вишег привредног суда Пж 7573/09 донета на основу чињеничног стања до закључења главне расправе, пред првостепеним судом, 14.07.2009. године, дакле након доношења 17 решења 21.11.2008. године о принудној наплати по основу обавезе тужиоца настале у 2003. године. Другостепени суд није анализирао од каквог је ово значаја за постојање стварног неплаћеног дуга од стране тужиоца за 2003. годину.

У погледу тужбеног захтева којим тужилац тражи да се тужени обавезе да тужиоцу исплати 17.133.366,01 динар са законском затезном каматом почев од 12.09.2012. године до исплате, разлози одлуке првостепеног суда су следећи. Износ од 44.501.328,43 динара, кога тужилац тражи на име повраћаја неосновано наплаћеног пореског дуга на основу јавних прихода за 2003. годину, чини 14.748.659,88 динара на име главног дуга у висини датих налога за плаћање „Борској банци“ АД, са затезном каматом обрачунатом од дана давања налога па до дана подношења тужбе у овој парници. Полазећи од утврђења да је тужилац давањем налога „Борској банци“ исплатио порески дуг у износу наведеном у пореским налозима, да је у 2018. години у периоду од 27.11.2008. године до 29.12.2008. године исплатио износ од 18.137.093,40 динара (на основу чега је остварио право на отпис камате у износу од 14.828.557,13 динара), којим уплатама је тужена затварала обавезе тужиоца на име пореза, доприноса и камате за 2003. годину, уз утврђену чињеницу да је тужени умањио порески дуг тужиоцу за 4.233.807,83 динара поступајући по пресуди Привредног суда у Зајечару П 135/10 од 16.02.2010. године, те да је истом пресудом и одбијен тужбени захтев истог тужиоца према туженој за 15.757.464,47 динара са припадајућим каматама, првостепени суд је закључио да је предмет тужбеног захтева у овој парници двоструко наплаћено пореско дуговање тужиоца према туженој. Применом одредаба Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС“ бр. 80/2002, 23/2003 и 70/2003) који је био на снази у време издавања пореских налога „Борској банци“, првостепени суд је закључио да се спорна питања у односу на неосновано наплаћени порез тужиоцу и повраћај двоструко плаћеног дуга по том основу може правно расправити само на начин и у поступку прописаном Законом о пореском

поступку и пореској администрацији, те је искључена примена правног института неоснованог обogaћења регулисаног Законом о облигационим односима. Даље, право на повраћај двоструко плаћеног дуга или неосновано наплаћеног пореза тужиоцу застарева за пет година. Коначно, о питањима која су регулисана одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији одлучује се у управном поступку и одлучивање о наведеним питањима није у надлежности суда. Са друге стране, издавањем решења о принудној наплати пореза, 2008. године, који је претходно био исплаћен 2003. године од стране овде тужиоца као пореског обвезника, повређена су тужичева права пореског обвезника. Последица је тога да је на страни тужиоца дошло до умањења имовине исплатом износа од 18.137.093,40 динара извршеног у периоду од 27.11.2008. године до 29.12.2008. године, за шта је тужилац као штету сазнао најкасније даном правноснажности пресуде којом је утврђено да тужена нема потраживање према тужиоцу на име неизмирених јавних прихода из 2003. године, 09.12.2009. године, од када је трогодишњи застарни рок из члана 376. став 1. Закона о облигационим односима истекао пре подношења тужбе у овој парници, 10.02.2016. године. Истекао је и објективни рок застарелости потраживања тужиоца на име накнаде штете који првостепени суд рачуна од 29.12.2008. године. Из тих разлога је првостепени суд одбио тужбени захтев за исплату износа од 44.501.328,43 динара са законском затезном каматом почев од 10.12.2016. године, до исплате.

Другостепени суд је преиначио такву одлуку првостепеног суда, тако што је обавезао тужену да тужиоцу плати износ од 17.133.366,01 динар са законском затезном каматом од 12.09.2012. године, са образложењем да је захтев за исплату тог износа, који је тужилац платио у складу са Законом о отпису камате на доспеле обавезе по основу одређених пореза и доприноса за обавезе социјалног осигурања („Службени гласник РС“ бр. 102/08) дана 12.09.2012. године, у ствари захтев за враћање плаћеног у смислу члана 211. Закона о облигационим односима, да је тужилац платио дуг за који је знао да не постоји, имајући у виду да је безуспешно покушавао да непостојећи дуг избрише по пресуди којом је утврђено да исти не постоји, па је плаћање извршио да би избегао принуду, то јест омогућио привредном друштву несметано пословање. Такав захтев не представља захтев о коме се решава у управном поступку, већ имовинско-правни захтев из судске надлежности. Имајући у виду да вештак није утврђивао висину обавезе на дан вештачења на основу износа који је тужилац платио након утврђења непостојања потраживања тужиоца, обавезао је тужену да тужиоцу плати износ од 17.133.366,01 динар са законском затезном каматом од 12.09.2012. године, као дан плаћања, па до исплате, сматрајући да на тај начин одлучује у оквиру постављеног туженог захтева.

Врховни суд не прихвата одлуку другостепеног суда за правилну. Пре свега, не прихвата за правилан закључак да је тужилац плаћајући по одредбама Закона о отпису камате на доспеле обавезе по основу одређених пореза и доприноса за обавезе социјалног осигурања платио под принудом. Навод тужиоца, на који се позива другостепени суд, да је тужилац дуг од 17.133.366,01 динара платио дана 12.09.2012. године да би пореску обавезу свео на нулу, након чега би могао да обавља привредну делатност као угоститељ без ограничења, учешћем на јавним тендерима, није утемељен ни у утврђеном чињеничном стању, јер није утврђена висина дуга тужиоца у то време. Тврдња о принуди не може се прихватити ни са разлога одредаба Закона о отпису камате на доспеле обавезе по основу одређених пореза и доприноса за обавезе социјалног осигурања. Према тим одредбама, поступак се иницира захтевом обвезника

за сваку врсту обавеза по основу јавних прихода, који плати главни дуг по основу тих обавеза. По том основу тужилац је остварио бенефит, у виду отписа камате у износу од 14.828.557,13 динара. Осим тога, поступање обвезника по законској могућности за олакшице поводом доспелих обавеза по основу јавних прихода никако се не може сматрати плаћањем под принудом.

Надаље, погрешно је цео уплаћени износ дана 12.09.2012. године сматрати плаћањем непостојећег дуга, у ситуацији када је пресудом Привредног апелационог суда ЗПж 6703/11 од 01.03.2012. године правноснажно одбијен тужбени захтев да се тужена обавезе да тужиоцу плати 15.757.464,47 динара по основу неоснованог обогаћења по основу два пута плаћене обавезе за 2003. годину. Не може се прихватити досуђење тако уплаћеног износа од 17.133.366,01 динара, са законском затезном каматом од 12.09.2012. године ни као мањег од постављеног тужбеног захтева. Не може зато јер је тужбеним захтевом тражено друго – износ од 44.501.328,43 динара који чини главни дуг од 14.748.659,88 динара у висини датих налога за плаћање Борској банци на име измирења пореског дуга за 2003.годину увећано за затезну камату обрачунату од дана давања налога па до дана подношења тужбе. Тужбени захтев за новчано давање од 44.501.328,43 динара тужилац је засновао на тврдњи да је тужени у поступку принудне наплате 2008. године по други пут наплатио од тужиоца 18.137.093,43 динара од чега је у складу са пресудом Пж 6703/11 од 1.3.2012. године којом је туженом наложено да тужиоцу врати износ од 2.376.583,93 динара, преостао износ од 15.757.464,44 динара, који износ је тужена наплатила по решењима о принудној наплати пореске обавезе из покретних ствари по решењу од 16.02.2005. године, и то тужилац сматра неосновано наплаћеним.

Све указује на то да је другостепени суд без расправљених чињеница о обавезама тужиоца по основу јавних прихода и испуњењу тих обавеза извео преурађен закључак о постојању пре свега штетне радње по тужиоца, тј. постојања какве принуде од стране тужене, због одбијања да у за то предвиђеном поступку брише задужење из евиденције о обавези тужиоца, а затим о постојању стеченог без основа на страни тужене на терет имовине тужиоца, и о висини таквог стицања. Све то је било од значаја да би се у парничном поступку могао расправити тужбени захтев на темељу одредаба члана 24. став 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, по основу и по висини, а затим и одлучити о приговору застарелости конкретног потраживања. Кад тужилац сматра неоснованом наплатом по решењу од принудној наплати од 16.02.2005. године, а тражи износ по налозима који је дао „Борској банци“ са затезном каматом од тада до тужбе, а суд види неосновано обогаћење плаћањем од 12.09.2012.године, очигледно је да је било потребно расправити да ли су тужиочева права оштећена према целокупном односу са туженом у спорном периоду.

То су разлози због којих је укинута другостепена пресуда у наведеном делу и предмет враћен другостепеном суду на поновно суђење, по одредби члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић